

KONVENCIJA DĖL PAREIGŲ ŠEIMAI TURINČIŲ DARBUOTOJŲ – VYRŲ IR MOTERŲ – LYGIŲ GALIMYBIŲ IR VIENODO POŽIŪRIO Į JUOS

Tarptautinės darbo organizacijos Generalinė konferencija,

Tarptautinio darbo biuro Administracinės tarybos sušaukta Ženevoje ir 1981 m. birželio 3 d. susirinkusi į 67-ąją sesiją,

atkreipdama dėmesį į Filadelfijos deklaraciją dėl Tarptautinės darbo organizacijos tikslų ir uždavinių, kurioje pripažįstama, kad „visi žmonės, nepaisant jų rasės, tikėjimo ar lyties, turi teisę laisvai ir oriai, ekonominio saugumo sąlygomis ir esant lygioms galimybėms, siekti savo materialinės gerovės ir dvasinio tobulėjimo“,

atkreipdama dėmesį į Deklaracijos dėl moterų darbuotojų lygių galimybių ir vienodo požiūrio taikymo nuostatas ir rezoliuciją dėl veiksmų plano, siekiant skatinti moterų darbuotojų lygias galimybes ir vienodo požiūrio taikymą, kurią 1975 m. priėmė Tarptautinės darbo organizacijos konferencija,

atkreipdama dėmesį į tarptautinių darbo konvencijų ir rekomendacijų, skirtų užtikrinti vyrų ir moterų darbuotojų lygias galimybes ir vienodą požiūrį į juos, nuostatas, konkrečiai 1951 m. Konvencijos dėl vienodo atlyginimo už darbą ir 1951 m. Rekomendacijos dėl vienodo atlyginimo už darbą, 1958 m. Konvencijos dėl diskriminacijos darbo ir profesinės veiklos srityje ir 1958 m. Rekomendacijos dėl diskriminacijos darbo ir profesinės veiklos srityje bei 1975 m. Rekomendacijos dėl žmoniškųjų išteklių plėtros VIII dalies nuostatas,

primindama, kad 1958 m. Konvencijoje dėl diskriminacijos darbo ir profesinės veiklos srityje nėra aiškiai nurodyti skirtumai dėl pareigų šeimai, ir atsižvelgdama į tai, kad šiuo požiūriu yra būtinos papildomos normos,

atkreipdama dėmesį į 1965 m. Rekomendacijos dėl pareigų šeimai turinčių moterų darbo nuostatas ir atsižvelgdama į pokyčius, įvykusius per laikotarpį nuo jos priėmimo,

pažymėdama, kad dokumentus dėl vyrų ir moterų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į juos priėmė ir Jungtinės Tautos bei kitos specializuotos agentūros, ir pirmiausia primindama 1979 m. Konvencijos dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims preambulės keturioliktą punktą, kad valstybės Šalys supranta, „kad, norint pasiekti visišką vyrų ir moterų lygybę, reikia keisti tradicinį vyrų ir moterų vaidmenį visuomenėje ir šeimoje“,

pripažindama, kad pareigų šeimai turinčių darbuotojų problemos yra platesnių klausimų, susijusių su šeima ir visuomene, aspektai, į kuriuos turėtų būti atsižvelgta nacionalinėje politikoje,

pripažindama būtinybę veiksmingai sudaryti lygias galimybes ir užtikrinti vienodą požiūrį į pareigų šeimai turinčius moteris ir vyrus darbuotojus, tiek vienodą požiūrį į tokius darbuotojus ir kitus darbuotojus,

atsižvelgdama į tai, kad daug problemų, su kuriomis susiduria visi darbuotojai, pareigų šeimai turintiems darbuotojams tampa dar sunkesnės, ir pripažindama būtinybę gerinti tų darbuotojų sąlygas imantis tiek priemonių, atitinkančių jų specialius poreikius, tiek priemonių, skirtų pagerinti darbuotojų padėtį apskritai,

nutarusi priimti tam tikrus pasiūlymus dėl moterų ir vyrų darbuotojų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į juos pareigų šeimai turinčių darbuotojų atžvilgiu, o tai yra penktasis sesijos darbotvarkės klausimas,

nusprendusi įforminti šiuos pasiūlymus kaip tarptautinę konvenciją,

tūkstantis devyni šimtai aštuoniasdešimt pirmųjų metų birželio dvidešimt trečią dieną priima šią Konvenciją, kurią galima vadinti 1981 m. Pareigų šeimai turinčių darbuotojų konvencija:

1 straipsnis

1. Ši Konvencija taikoma moterims ir vyrams darbuotojams, turintiems pareigų savo išlaikomiems vaikams, kai tokios pareigos riboja jų galimybes pasirengti ūkinei veiklai, užsiimti ja, dalyvauti joje arba ją plėtoti.

2. Šios Konvencijos nuostatos taip pat taikomos moterims ir vyrams darbuotojams, turintiems pareigų kitiems artimiausiems giminėms, kuriems akivaizdžiai reikalinga globa ar parama, kai tokios pareigos riboja jų galimybes pasirengti ūkinei veiklai, užsiimti ja, dalyvauti joje arba ją plėtoti.

3. Šioje Konvencijoje sąvokos *išlaikomas vaikas* ir *kiti artimiausi giminės, kuriems akivaizdžiai reikalinga globa ar parama* reiškia asmenis, kurie taip apibrėžti kiekvienoje šalyje vienu iš šios Konvencijos 9 straipsnyje nurodytų būdų.

4. Darbuotojai, kuriems taikomi šio straipsnio 1 ir 2 punktai, toliau vadinami *pareigų šeimai turinčiais darbuotojais*.

2 straipsnis

Ši Konvencija taikoma visoms ūkinės veiklos rūšims ir visų kategorijų darbuotojams.

3 straipsnis

1. Siekdama sudaryti veiksmingas lygias galimybes moterims ir vyrams bei užtikrinti vienodą požiūrį į juos, kiekviena Organizacijos narė savo nacionalinėje politikoje nustato tikslą, kad pareigų šeimai turintys asmenys, kurie dirba ar nori dirbti, galėtų įgyvendinti šią savo teisę be jokios diskriminacijos ir tiek, kiek galima, darbo pareigas derinant su pareigomis šeimai.

2. Šio straipsnio 1 dalyje sąvoka *diskriminacija* reiškia diskriminaciją darbo ir profesinės veiklos srityje, kaip apibrėžta 1958 m. Konvencijos dėl diskriminacijos darbo ir profesinės veiklos srityje 1 ir 5 straipsniuose.

4 straipsnis

Siekiant sudaryti veiksmingas moterų ir vyrų lygias galimybes ir užtikrinti vienodą požiūrį į juos, turi būti imtasi visų nacionalines sąlygas ir galimybes atitinkančių priemonių, kad:

- a) pareigų šeimai turintys darbuotojai įgyvendintų savo teisę laisvai pasirinkti darbą;
- b) būtų atsižvelgta į jų darbo ir socialinės apsaugos poreikius.

5 straipsnis

Turi būti imtasi visų nacionalines sąlygas ir galimybes atitinkančių priemonių, kad:

a) būtų atsižvelgta į pareigų šeimai turinčių darbuotojų poreikius vykdant bendruomenės planavimą;

b) būtų plėtojamos valstybinės ar privačios bendruomenės paslaugos, pavyzdžiui, vaikų priežiūros ir šeimos paslaugų tarnybos ir įstaigos ar skatinamas jų kūrimas.

6 straipsnis

Kiekvienos šalies kompetentingos institucijos ir įstaigos imasi visų tinkamų priemonių, kad būtų skatinamas informacijos teikimas ir švietimas, kurie padėtų visuomenei geriau suprasti moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į juos principą ir pareigų šeimai turinčių darbuotojų problemas, taip pat formuojama visuomenės nuomonė, padedanti spręsti šias problemas.

7 straipsnis

Turi būti imtasi visų nacionalines sąlygas ir galimybes atitinkančių priemonių, įskaitant profesinio orientavimo ir mokymo srities priemones, kad pareigų šeimai turintys darbuotojai galėtų pradėti ir tęsti darbą, taip pat grįžtų į darbą po pertraukos, padarytos dėl tokių pareigų.

8 straipsnis

Pareigos šeimai savaime nėra pagrįsta priežastis nutraukti darbo santykius.

9 straipsnis

Šios Konvencijos nuostatos gali būti taikomos per įstatymus ar kitus teisės aktus, kolektyvines sutartis, vidaus darbo tvarkos taisykles, arbitražo sprendimus, teismo sprendimus ar keletu šių būdų, arba bet kuriuo kitu nacionalinę praktiką atitinkančiu būdu, atsižvelgiant į nacionalines sąlygas.

10 straipsnis

1. Šios Konvencijos nuostatos prireikus gali būti taikomos etapais, atsižvelgiant į nacionalines sąlygas, tačiau tik tuo atveju, jeigu įgyvendinimo priemonės, kurių yra imamasi, bet kuriuo atveju taikomos visiems darbuotojams, kuriems taikoma 1 straipsnio 1 dalis.

2. Kiekviena Organizacijos narė, kuri ratifikuoja šią Konvenciją, savo pirmoje šios Konvencijos taikymo ataskaitoje, pateiktoje Tarptautinės darbo organizacijos konstitucijos 22 straipsnyje nustatyta tvarka, nurodo, koku būdu ji ketina, jeigu iš viso ketina, pasinaudoti šio straipsnio 1 dalyje nurodyta galimybe, o vėlesnėse ataskaitose nurodo, koku mastu ji taiko arba siūlo taikyti šią Konvenciją tuo atžvilgiu.

11 straipsnis

Darbdavių ir darbuotojų organizacijos turi teisę nacionalines sąlygas ir praktiką atitinkančiu būdu dalyvauti rengiant ir taikant priemones, skirtas, kad įsigaliotų šios Konvencijos nuostatos.

12 straipsnis

Oficialūs šios Konvencijos ratifikavimo dokumentai siunčiami Tarptautinio darbo biuro generaliniam direktoriui įregistruoti.

13 straipsnis

1. Ši Konvencija privaloma tik toms Tarptautinės darbo organizacijos narėms, kurių ratifikavimo dokumentus yra įregistravęs Tarptautinio darbo biuro generalinis direktorius.

2. Ji įsigalioja po 12 mėnesių nuo tos dienos, kai generalinis direktorius įregistruoja dviejų Organizacijos narių ratifikavimo dokumentus.

3. Kiekvienoje valstybėje Organizacijos narėje ši Konvencija pradeda galioti po 12 mėnesių nuo jos ratifikavimo dokumentų įregistravimo dienos.

14 straipsnis

1. Kiekviena Organizacijos narė, ratifikavusi šią Konvenciją, praėjus dešimčiai metų nuo jos įsigaliojimo dienos, gali ją denonsuoti, nusiųsdama Tarptautinio darbo biuro generaliniam direktoriui įregistruoti pareiškimą dėl denonsavimo. Denonsavimas įsigalioja po metų nuo jo įregistravimo dienos.

2. Kiekvienai Organizacijos narei, kuri ratifikavo šią Konvenciją, ir pasibaigus šio straipsnio 1 dalyje nurodytam dešimties metų terminui per metus nepasinaudojo šiame straipsnyje numatyta denonsavimo teise, Konvencija galios dar dešimt metų, o vėliau Organizacijos narė galės ją denonsuoti pasibaigus kiekvienam dešimties metų terminui šiame straipsnyje numatyta tvarka.

15 straipsnis

1. Tarptautinio darbo biuro generalinis direktorius informuoja visas Tarptautinės darbo organizacijos nares apie visų ratifikavimo dokumentų ir pareiškimų dėl denonsavimo, kuriuos jam atsiuntė Organizacijos narės, įregistravimą.

2. Informuodamas Organizacijos nares apie gautų antrųjų ratifikavimo dokumentų įregistravimą, generalinis direktorius atkreipia jų dėmesį į šios Konvencijos įsigaliojimo datą.

16 straipsnis

Tarptautinio darbo biuro generalinis direktorius nusiunčia Jungtinių Tautų generaliniam sekretoriui įregistruoti pagal Jungtinių Tautų chartijos 102 straipsnį išsamius duomenis apie visus ratifikavimo dokumentus ir pareiškimus dėl denonsavimo, kuriuos jis yra įregistravęs pagal pirmesnių straipsnių nuostatas.

17 straipsnis

Jei Tarptautinio darbo biuro Administracinė taryba mano, jog yra būtina, ji informuoja Generalinę konferenciją apie šios Konvencijos taikymą ir svarsto, ar į Konferencijos darbotvarkę įtraukti klausimą dėl Konvencijos visiško ar dalinio peržiūrėjimo.

18 straipsnis

1. Jei Konferencija priims naują konvenciją, visiškai ar iš dalies pakeičiančią šią Konvenciją, ir jeigu naujoje konvencijoje nebus numatyta kitaip, tai:

a) Organizacijos narei ratifikavus naują pakeičiančiąją konvenciją, nepaisant 14 straipsnio nuostatų, automatiškai tuoj pat denonsuojama ši Konvencija, kai įsigalioja nauja pakeičiančioji Konvencija;

b) nuo naujos pakeičiančiosios Konvencijos įsigaliojimo dienos Organizacijos narės šios Konvencijos ratifikuoti nebegali.

2. Ši dabartinės formos ir turinio Konvencija kiekvienu atveju galioja toms Organizacijos narėms, kurios ją ratifikavo, bet neratifikavo pakeičiančiosios konvencijos.

19 straipsnis

Šios Konvencijos tekstai anglų ir prancūzų kalbomis yra autentiški.
